

ELŐFIZETESI ÁR:

Egész évre. . . . 6 korona.
Egyre szón 6 HUN.

MEJELNIK HETENKENT EGYZER:

pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐÉEG ÉS KIADÓHIVATAL

Városi könyvnyomda-vállalat
irodájában.

ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. — Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Modern munka és nemzeti szellem.

Mind gyakoribbá válik az olyanforma beszéd: hogy elég már a hazafiás szólásokból, fogjunk a komoly és modern munkához. Amíg csak az elmúlt politikai korszak elődsiei csufolták a föléledt nemzeti szellemet, mint a kaczagányos üres hazafiaskodás, a pandurkorszak föltámadását, nem sok sulya volt ennek a veszedelmes frázisnak. Mert amilyen igaznak és egyszerűnek látszik ez a beszéd, éppen olyan veszedelmes a maga következeéseiben. De most már többféle is hangzik s jóhiszemű emberektől is halljuk, meg olvassuk. Hát nézzünk szembe ezzel a beszéddel.

Mindenekelőtt az a veszedelmes benne, hogy ellentétet keres a jogaiért lelkesedő nemzeti szellem és a modern kereső munka között. Azután meg az a hazugság, hogy a modern munka embereinek nem illik a szavakban és külsőségekben is nyilatkozó hazafiás magaviselet. Ha készpénznek vesszük ezt a beszédet, oda jutunk, ahonnan kivicskéláni igyekszünk. Mert a lélektani hatása valósággal lesereli. Teljesen elfogadhatóvá, sőt gyakorlatilag helyessé teszi azt a fölfogást, hogy a munka terén a magunk rovására is alkudjunk meg az idegen érdekekkel. Hogy a munka terén megelégedhetünk halvány másolásokkal, önálló erő kifejtés, alkotás helyett. Hogy a munkában nincs helye a nemzeti czélok lelkesítő hatásának. Komoly ember tegye le a tulipánt, vetközze le a vele járó kötelezségeket. Nem a hazai szellem, a hazai talaj teszi termékennyé a kereső munkát, hanem valami nemzetközi modernkedés, amely mindennel és minden áron megalkuszik, ha valami morzsa jut neki mellette.

A nemzeti szellem és a nemzeti kereső munka ható erejét a mindennapi élet számtalan aprólékosságának együttes hatása adja meg. Az elmúlt politikai korszak közgazdasáinak és megalkuvó politikáinak volt a tana a soraink élén említett beszéd. Ezzel sikerült a saját maguk lelkiismeretét megnyugtatóniok, a nemzet szellemét letargiába slyesztetniök s a dolgokat oda vinniök, hogy nemzeti gazdaságunkat majdnem egészen elszitták fölünk a szomszédaink. A magyar föld népe pedig, amely csak azt a szellemet, amely a földön terem, a magyar föld szellemét, nem tapasztalta e szellem alkotó és tápláló erejét, elvesztette benne a bizalmát s százezrenként új hazát ment keresni.

Az öntudatos magyar hazafiság, a beszédben és külsőségekben is a magyarsággal tündető magaviselet egy osep-pel sincs ellentétben a modern kereső munkával. Sőt lélektani hatása, jellemképző ereje természetesenüleg ugyszólván az egyetlen természetes tényező, amely a munkát igazán hasznossá, magunknak, a nemzetnek gyümölcsözövé teszi.

Ennek az igazságnak gyakorlati megnyilatkozását sokszor látjuk.

Az igazi nemzeti munka emberei és osztályosai azok az egyszerű magyar emberek, akik lelkük kizárólagos magyarságával kezelik a kaszát, a czirkalmot, az iparos szerzősámat, a tollat. Hogy kereskedelmünk és pénzügyi vilá-gunk még ma is nagy részben idegen, főleg osztrák német szellemmel van eltelve, a soraink élén jelölt s bőségesen hirdett fölfogásnak köszönhetjük. Hogy Magyarország politikai és kulturális élete oly kevésbé ismeretes a művelt népek között, e fölfogás lelket bénító hatásának tulajdoníthatjuk.

Csak a nemzeti szellem letargikus állapotának, a modernség mázába bujtattott vértelen és gerinczelen megalkuvó szellemének köszönhetjük, hogy vasutaink ma inkább szolgálják Bécs élelmezési érdekeit, mint Budapestéit, hogy osztrák szédelgök csáló üzleti alapításokkal magyar iparnak árulják az osztrákot, hogy osztrák részvénytársaságok alakulnak a magyar termelés fölségítésére szánt állami beruházások hasznának lefölszésére: csak ennek tulajdoníthatjuk, hogy a magyar érzésű ember olyan nehezen adta magát az ipari és kereskedelmi foglalkozásokra, hogy tömérdék műszaki és ipari erők külföldre ment a kenyerét megkeresni. Mit is csináljon idehaza, ahol azt hirdetik, hogy az erős, tehát mindenképpen mutatkozó magyar hazafiság nem fér meg a modern munkával. Szégyen kimondani, de még a közhivatalnokok között is legalább szimulálni kellett a gyöngöb hazafias érzést, ha valaki előre akart menni. Ha nem lenne így a dolog, legalább a külföldi tudományos irodalom tudná és kimélné a magyar nemzeti önállóságot. Most pedig a hires párisi folyóirat, a *Revue Economique Internacionale*, az újabb vámpolitikáról közöl egy tanulmányt s a szerző nevét úgy jelöli meg, hogy: A. von Matlekovics, császári és királyi osztrák-magyar államtitkár.

Az igazi nemzeti szellem a legaprólékosabb életviszonyokban is hangosan és éléuken nyilatkozik, máskülönbön nem nemzeti szellem. És igazán bajos lenne fölfedezni bármit is, ami miatt a magyar nemzeti szellem utjában állnani bármiféle modern munkálkodásnak s a tündető és hangos hazafiság ne férne össze az alkotó munkálkodással.

Magyarországot ezer évig nemcsak a kard és a zöld asztal tartotta fenn, hanem az erős, kulturális és gazdasági munka is. Felültesek és hazugok azok az állítások, amelyek azt hirdetik, hogy a történelem fejlemények a magyar népet csakaz egyszerű földmives munkára, a katonáskodásra és hivataloskodásra tették alkalmatossá, ellenben az ipari és kereskedelmi foglalkozásokra szükségesek alaptulajdonosságokat kiöltöde belöle. Igenis, sikerült a nemzetet egy hatalmi politikának elkéltetni. E politikának az volt a kiinduló-

pontja, hogy a tejfel és mézfel folyó magyar Kánaán legyen földművelő ország, táplálja a rossz talaju, tehát iparra szorult Ausztriának. Eza politika hatalmasan kifejlődött Mária Terézia alatt, makacsul tartotta sokáig. Az utóbbi időben szolgálatba állott Magyarországon az alkotmányos többség, a tudomány és újságíródalom egy része is. Hatásos voltát és uralkodását idehaza most a nemzeti szellem fölébredése rendítette meg s e szellemnek kell teljesen megbuktatnia.

Olyan egygüty ember nincs már Magyarországon, aki azt hinné, hogy bármilyen hazafias beszéd pártolná az alkotó és kereső munkát. De olyan naiv lélek, vagy elrontott fejű ember még mindig akadhat, aki elhiszi, hogy a külsőségekben is mutatkozó hazafiság ellensége a modernségnek és a kereső munkálkodásnak. Szavaink ezeknek szólnak. Csak ne bántssuk a tulipánt és a hazafias szellem föléledésének egyéb külső jeleit. A velük járó öntudat fogja igazán föllendíteni a nemzeti munkát, az fog bennünk megőrizni az engedékenységre számító kizsákmányoló törkövésektől s ennél fogva az fogja megteremteni nálunk az igazi modern nemzeti közgazdasági életet is.

37.357/1906. B. M. szám.
47.788/1906. K. M.

Szabályrendelet

az acetyléngáz előállításáról és világítási vagy más célokra való felhasználásáról.

II. RÉSZ.

A készülékek engedélyezéséről.

8. §.

Acetyléngáz fejlesztésére csak oly készülék használható, melynek szerkezete e szabályrendelet 16. §-a értelmében engedélyezve van; nem engedélyezett szerkezeti és illetve a 17. § értelmében az azonosságot igazoló hitelesítő bélyeggel nem látott fejlesztő készüléket alkalmazni, eladni, vagy más módon forgalomba hozni tilos.

9. §.

Az acetyléngáz fejlesztő készülékek szerkezeteinek megvizsgálására Budapesten vizsgálóbizottság szervezetik; e bizottság egy tagját a magyar királyi belügyminiszter rendeli ki, elnököt és többi tagjait pedig a magyar királyi belügyminiszterrel egyetértőleg a kereskedelemügyi magyar királyi miniszter nevezi ki. A bizottság tagjai, elnöke és jegyzője működésüknél az államkincstár terhére évi tiszteletdíjban részesülnek.

10. §.

A bizottság szervezeti szabályzatát, valamint a készülékek megvizsgálásánál követendő eljárást a jelen szabályrendelet mellékletét képező szabályzat állapítja meg.

11. §.

A forgalomba hozni kívánt készülék szerkezete a vizsgálóbizottságnak a forgalombahozást, tehát az ismét eladók, vagy magánosok részére való átadást megelőzőleg jelentendő be.

12. §.

A bejelentést a kereskedőknek és gyárosoknak, illetve azoknak kötelessége, kik acetyléngáz-fejlesztő készülékeket forgalombabocsátás céljából gyártanak, raktáron tartanak, vagy eladnak.

13. §.

Ha magánosok külföldről hoznak be, vagy külföldről szereznek oly szerkezetű acetyléngáz-fejlesztő készüléke-

ket, melyeket a vizsgáló-bizottság még nem engedélyezett, akkor a bejelentés kötelesség a készülék felállítását, illetve hasznolóját terheli.

14. §.

A bejelentés irásban teendő; a bejelentéshoz csatolni kell a fejlesztő készülék tüzetes leírását és részletes rajzát, ez utóbbit három példányban; továbbá a használatára és felállítására vonatkozó irásba foglalt utmutatást.

Amennyiben a bejelentő készülékét a vizsgáló-bizottság által történt megvizsgálás és engedélyezés után szabadalmaztatni kívánja, ezt a körülményt a bejelentés alkalmazásával szintén jelezni tartozik, mely esetben a bizottság elnöke a vizsgálatban résztvevő tagokat figyelmezteti, hogy a szabadalmazás kérdésének előlétig a megvizsgált készüléket illetőleg teljes titoktartással legyenek.

A szabadalmi kérdés előlde után bejelentő a bizottságot erről haladéktalanul értesíteni tartozik.

15. §.

A vizsgáló-bizottságnak a bejelentett szerkezetű készülék egy példánya is bemutatandó. Ha a fejlesztő készüléknek a vizsgáló-bizottságnál való bemutatása nehézségekkel jár, vagy a megvizsgálandó készülékek nagyobb száma miatt a helyszíni vizsgálat előnyösebbnek és lehetségesnek mutatkozik, a vizsgáló-bizottság a készülékek megvizsgálását, a bejelentő kérelmére és költségére, a helyszínen is teljesítheti.

A bizottság kíváncságra a bejelentő köteles a készülék működését is bemutatni.

16. §.

Ha a vizsgáló-bizottság a megvizsgált fejlesztő készüléket a jelen szabályrendelet értelmében megfelelőnek találja, a készüléknek s illetve a teljesen azonos szerkezetű és méretű készülékeknek forgalomba hozatalára, vagy használatára a bejelentőnek engedélyt ad.

Minden olyan készülék, mely akár szerkezetben, akár méretek tekintetében a már engedélyezettől eltér, külön engedélyezendő.

17. §.

A bizottság által engedélyezett készülékekkel azonos szerkezetű és méretű készülékekből minden egyes készülékegyedre nézve egy, a szerkezeti kivitel és méretek azonosságának igazolása végett, Budapesten a vizsgáló bizottságnak, vidéken az illetékes kerületi iparfelügyelőnek bemutatandó.

A vidéken levő acetyléngázfejlesztő készülékek az azonosság igazolása végett a vizsgáló-bizottságnál is bemutatathatók.

Ha a vizsgáló-bizottság, illetve a ker. iparfelügyelő a bemutatott készülékek egy a szerkezeti kivitel, valamint a méretek tekintetében a már engedélyezett készülékekkel teljesen azonosoknak találja, az azonosság igazoló hitelesítő bélyeget magára a készülékre reá nyomja, és a használati utasítás hozzáfűzése mellett kiállítja az azonossági bizonylatot.

E vizsgálatokat Budapesten nem az összbizottság, hanem annak csak egy, az elnök által kijelölt tagja eszközli.

A hordozható (kézi) acetyléngáz-fejlesztő készülékeknél és lámpáknál az azonossági vizsgálatot Budapesten a vizsgáló-bizottság elnöke teljesíti. A most említett készülékekről azonossági bizonylat nem állítandó ki, hanem azok csupán az azonosságot igazoló hitelesítő bélyeggel látandók el.

(Folyt köv.)

A Hortobágy hasznosítása.

A Hortobágy jövedelmezőbb kihasználása tekintetében javaslatlételre kiküldött bizottság most terjesztette a tanács elé munkálatait és az ide vonatkozó jegyzőkönyveket.

A jelentés egész terjedelmében így hangzik:

Tekintetes Tanács!

A törvényhatósági bizottságnak 1905. évi márczius hó 30. napján 71—16,204. 1904. bkgy. szám alatt kelt megbízására hivatkozva jelentjük, miszerint a Hortobágy hasznosítása ügyében 210—10,691. 1897. bkgy. számú határozattal javaslat tételre kiküldött bizottság munkálatait, — amennyire tudniillik az adott viszonyok között lehetséges volt, befejezte.

A kiküldve volt bizottság javaslatait magokba foglaló jegyzőkönyveket kilencz darabban A) alatt mellékelve, az előiratokat pedig B) alatt eszotlatlan annak megemlítésével van szerencsénk betervezni, hogy a tárgyalások folyama alatt Kövendy Domokos, Bíró Géza, Márk Endre és Polgár Bálint urak által tett javaslatok, illetőleg beadványok, nemkülönben a kiküldve volt plenáris bizottság által felkért kisbizottságnak javaslata is a „Város” című lapban egész terjedelemben közölve és a törvényhatósági bizottság összes tagjainak megküldve volt. Ezen kívül külön lenyomatban már kiosztatott a közgyűlés tagjai között.

1. Ábrahám László volt tiszti főügyésznek 1899. április hó 8. napján kelt „Jogtörténeti ismertetése a hortobágyi pusztának”;

2. a debreczeni gazdasági egyesületnek 1903. évi szeptember hó 3. napjáról kelt s a 9983—1902. számú tanácsi vezérszere a Hortobágyi puszta hasznosítása ügyében adott javaslata;

3. jegyzőkönyv: a Hortobágy jövedelmezőbb tétéle ügyében javaslat tételre kiküldött südzekb kőri bizottságnak 1902. évi június hó 20-án a Hortobágyon tartott ülése és helyszíni szemléről;

4. a város gazdasági bizottságának 40—1903. számra vonatkozó jegyzőkönyvi kivonata;

5. a jog s pénzügyi bizottságnak ide vonatkozó 166—1903. számú javaslata; és végül

6. dr. Magoss György tiszti főügyésznek véleményes jelentése a Hortobágy tulajdon jogának kérdésében.

Továbbá, hogy a törvényhatósági bizottság 245—13,567. 1903. bkgy. számú határozatának, — mely az ügyet egy külön e czéla kitüzendő s 15 nappal előzőleg meghirdetendő rendkívüli közgyűlésen kivánja tárgyalatni, elég tétessék, de másfelől hogy eme, igazán sürgős megoldást kivánó ügy további halasztásának lehetősége is elháríthatósék: még a teljes bizottságnak 1905. évi október hó 19. és 30., — majd 1906. évi június hó 27., július hó 7. és 24. napjain tartott üléseinek jegyzőkönyve, nemkülönben ezen jelentés is „A város” című lapban kinyomatandó és a törvényhatósági bizottság tagjainak megküldendő lesz.

Ezen okiratok szerint a kiküldött bizottság javaslata az, hogy a Hortobágy hasznosíttassék olyképen, miszerint:

1. Adassék ki haszonbérbe 24,000 hold föld és pedig ebből nagy bérletnek legyen kiadva 14,000 holdnyi terület; közép bérleteknek, 500 holdas tagokkal 6000 holdnyi terület; kis bérletek czéljaira 40—60 holdas tagokban 4000 hold terület; — használtanak ki eme tagok a debreczen—füzesabonyi vonal déli részén s a Hortobágyfolyón túl; amennyiben onnan ki nem telnék: a Hortobágyon innen s esetleg a mátai részből.

2. Öntüzendő kaszálól jelöltessék ki szintén a mátai részből 3000 hold.

3. Közös legeltetés czéljaira jelöltessék ki 44,000 hold, a Hortobágy folyón innen fekvő terület, esetleg annak az 1. pontban említett kis részleten kívüli területe, pótolva a szükséghez képest még a Mátaból.

4. A további 1580 holdnyi terület szolgáljon továbbra is a városi tőrzsgulya, a ménes, a csorda stb. czéljaira.

Ajánlja a kiküldött bizottság e javaslat elfogadását s a továbbiak felől való intézkedést.

Debreczen, 1906 szept. hó 5.

A bizottság nevében:

Varga Károly,
tb. tanácsnok, mint jegyző.

Kovács József,
polgármester, mint elnök.

Az ide vonatkozó jegyzőkönyvet itt adjuk.

Jegyzőkönyv.

Felvetett Debreczen 1905. évi október hó 19. napján a Hortobágy-pusztá eredményesebb kihasználása s nagyobb jövedelmeztetése végett javaslatlételre kiküldött bizottságnak a város székházánál tartott ülése alkalmából.

Jelen voltak:

Kovács József polgármester elnökléte alatt: Vecsey Imre főjegyző, Király Gyula tanácsnok, dr. Magoss György tiszti főügyész, Varga Károly tb. tanácsnok ugys mint bizottsági jegyző, Simonffy Imre, Komlóssy Arthur, Komlóssy Dezso, Márk Endre, Márton Imre, dr. Bakonyi Samu, Horváth István, Kertész István, Polgári Bálint, Kövendy Domokos, Horváth István, Roncsik Lajos főszámvevő, bizottsági tagok; a kultur-mérnöki hivatal részéről ifj. Török Gábor mérnök.

Elnök üdvözlővén a megjelenteket, az ülést megnyitja s jelenti, miszerint a netalán szükséges műszaki felvilágosítások érdekében a helybeli m. kir. kultur-mérnöki hivatal vezetőjét is meghívta, ki is a megjelenésben akadályozva levén, maga helyett ifj. Török Gábor kultur-mérnök urat küldötte ki.

Az ügy érdemét illetőleg ösmerteti a Hortobágy hasznosítása ügyében kiküldve levő bizottság munkálatainak eddigi mozzanatait, jelzi, hogy a bizottság 1904. évi november hó 7. napján tartott legutóbbi ülése alkalmából tett kijelentéshez képest a törvényhatósági bizottság 1905. évi márczius hó 30. napján 71/16,204—1904. bkgy. szám alatt kelt határozatával a Hortobágy hasznosítása érdekében korábban kiküldve volt bizottságot kiegészítette. De éppen az utóbb idézett közgyűlési határozat, sőt az időközben keletkezett sürgető rendelkezés e bizottságtól várja a Hortobágy-pusztá eredményesebb kihasználása s jövedelmezőbb tételére irányuló érdemi javaslatot. Vélemény szerint e bizottságnak most első teendője, hogy a Hortobágy tulajdonjogának kérdésében nyilatkozzék s tegye ezt annál is inkább, mert a Hortobágy viszonyait ismertető tiszti főügyérszi jelentés, valamint a hasznosítás ügyében eddig keletkezett szakbizottsági javaslatok kinyomatva és a bizottsági tagok között jóelőre kiosztva lettek. A tárgyalás további folyamán lesz hivatott e bizottság a jövedelmezőség módozatait illetőleg véleményét nyilvánítani, mert a jövedelmeztetés tekintetében elvi álláspontját már korábban, t. i. 1902. évi július hó 22-én és 1904. évi nov. hó 7. napján tartott ülése alkalmával kinyilatkoztatta volt.

Dr. Bakonyi Samu szerint: a kérdés teljes nyugodtságot, beható megfontolást igényel, a politikai közállapotok hatása alatt erre az idő most nem alkalmas; ő az egész ügynek elhalasztását kivánja annál is inkább, mert a tulajdonjog kérdésével tüzetesen foglalkozni kell s esetleg olyan mozzanatok is bevonhatók lehetnek a tárgyalás keretébe, amelyek talán a jó egyetértésnek is hátrányára lehetnek.

Márk Endre a halasztásnak ellene van, mert az egész ügy a politikai viszonyokkal összefüggésben nincsen; ez egyedül vagyoni kérdés, melynek halogatása káros az egyeseknek, de káros magának a városnak is. Ellenzi a halasz-

tást még azon okból is, mivel a közgyűlés épen azon okból küldötte ki ezen bizottságot, hogy a Hortobágy hasznosítására tegyen javaslatot, ne helyezkedjék ellentétbe a bizottság megbízójának célzatával.

Többeknek hozzászólása után dr. Bakonyi Samu halasztási indítványa szavazás alá bocsátatván, miután amellett dr. Bakonyi Samun kívül Horváth István, Szentessy János, Kertész István, Polgári Bálint, Márton Imre, vagysis 6-an; ellene pedig: Simonffy Imre, Komlóssy Arthur, Komlóssy Dezső, dr. Magoss György, Márk Endre, Vecsey Imre, Király Gyula, Kövendi Domokos, Roncsik Lajos, Varga Károly, vagysis tizen szavaztak:

A tett halasztási indítvány szótöbbséggel el-
lőztetett.

Ezt követőleg hosszu eszmecsere folyt a Hortobágy tulajdonjogának kérdésében, melynek végeredményeként két indítvány tétetett.

Az egyik Márk Endre indítványa, hogy t. i. „A Hortobágyra, illetve a Hortobágy elnevezése alatt ismert összes területekre nézve Debreczen sz. kir. város tulajdonjoga elismerve lévén, csak tévedésből érődnek tekintni a bizottság a telekkönyvi állapottal is teljesen ellentétes azon kívánatot, hogy a hortobágyi közös legelőföld tulajdonjogának kérdése tisztáztassék. E kérdés további tisztázása nem szükséges”.

A másik dr. Bakonyi Samu indítványa, t. i. „Mondja ki a bizottság, hogy a város tulajdonjoga a polgárság hasznveteli joga által korlátozottnak tartja”.

Elnök a két indítványt egyszerre s azon megjegyzéssel bocsátja szavazás alá, hogy amennyiben egyik, avagy másik indítványa több szavazatot esnek: a kisebbségben maradt indítvány önként érhetőleg elesettnek tekintessék.

A Márk Endre indítványa mellett szavaztak: Simonffy Imre, Varga Károly, Komlóssy Arthur, dr. Magoss György, Komlóssy Dezső, Márk Endre, Kövendi Domokos, Király Gyula, Roncsik Lajos, Vecsey Imre, tizen;

a dr. Bakonyi Samu indítványa mellett szavaztak: Horváth István, Márton Imre, polgári Bálint, Szentessy János, Kertész István, dr. Bakonyi Samu, vagysis hatan.

A megejtett szavazás eredményéhez képest a bizottság szótöbbséggel kimondja, hogy a Hortobágyra, illetve a Hortobágy elnevezése alatt ismert összes területekre nézve Debreczen sz. kir. város tulajdonjoga elismerve lévén, csak tévedésből érődnek tekintni a telekkönyvi állapottal is teljesen ellentétes azon kívánatot, hogy a hortobágyi közös legelőföld tulajdonjogának kérdése tisztáztassék. E kérdés további tisztázása nem szükséges.

Elnök az idő előrehaladottsága folytán — Márton Imre részéről tett azon indítvány kapcsán, hogy a Hortobágy legsikeresebb s legelőszerűbb földelmezősége kérdésének megoldása végett három pályadíj kitűzése mellett pályázat hirdetessék — az ügynek további tárgyalását lehető rövid határidőre újból egybehivandó ülés napirendjére kitűztetvén: az ülést berekeszti.

Kmf.

Jegyzette:

Kovács József,

Varga Károly,

polgármester, bizottsági elnök.

tb. tanácsnok, bizottsági jegyző.

Jegyzőkönyv.

Folytatóság felvétellett Debreczenben, 1905. évi október hó 30. napján az elől említett ügyben.

Jelen voltak:

Kovács József polgármester elnöklété alatt Vecsey Imre főjegyző, Király Gyula tanácsnok, Roncsik Lajos főszámvevő, Varga Károly tb. tanácsnok, mint bizottsági jegyző, dr. Dóczy Emil aligazgész, Simonffy Imre, Komlóssy Arthur, Komlóssy Dezső, Zádor Lajos, Márk Endre, dr. Bakonyi Samu, Kövendi Domokos, Horváth István, Szentessy János, Kertész István, Polgári Bálint, Márton Imre bizottsági tagok, Aczél Géza városi főmérnök, Bíró Géza szálló- és bortermelesi szövetkezeti elnök, Jármay Tamás kultur mérnök, Berényi Gábor városi mérnök.

Elnök az ülést megnyitván, jelenti, hogy a közelebbi ülés óta a Hortobágy földelmeztesését illetőleg Kövendi Domokos és Bíró Géza urak írásbeli javaslatot is adtak be hozzá, melyek közül a Kövendi ur javaslatát, hadd beki-
vatosan, sokszorosítsa s a bizottsági tagok között kiosztva lett Jelenti, miszerint a tárgyalásra meghívott helybeli kulturmérnöki hivatal képviselőiben Jármay Tamás kultur mérnök ur küldetett ki s jelent meg, de jelen van a bizottság által már korábban szakértőnek felkért Bíró Géza szálló- és bortermelesi szövetkezeti elnök ur is. A helybeli gazdasági tanítványok pedig szakértőnek Kerpely Kálmán tanár urat hívta meg.

Az ügy érdemét illetőleg a földelmezőségi kérdésének tárgyalása következtén, felvolastának Kövendi Domokos és Bíró Géza uraknak idevonatkozó s e jegyzőkönyvhöz csatolt javaslatát, ugyiszintén a f. év november 19-én és 1902. évi június hó 23. napján tartott bizottsági lélekeknek jegyzőkönyve is; ezeknek megtörténte s többeknek hozzá szólása mellett Márton Imre megújítja a most ülés során tett azon indítványát, hogy a Hortobágy legelőszertűbb s legsikeresebb földelmezősége kérdésének megoldása végett — 3 pályadíj kitűzése mellett nyilvános pályázat hirdetessék, egyben kijelenti, hogy ezen indítványt éppen nem halasztási indítványnak, hanem a földelmezőségi egy, — szerinte legelőszertűbb megoldási módokatán kívánja tekinteni. Márk Endre Márton Imre indítványával szemben olyan határozati javaslatot terjeszt elő, hogy miután a Hortobágy-pusztának hasznosabbá tétele tárgyában javaslatra kiküldött bizottságunk 1905. évi október 19-én megtörtört ülésében elhatározta, miszerint a kérdéssel most már elvileg foglalkozni; s tekintve azt, hogy idevonatkozólag azóta szakértői vélemények is érkeztek be, tekintve, hogy a szóbanforgó vagyonoknak további szakértői megvizsgálása nem szükséges: bizottságunk egyik tagja Kövendi Domokos által írásban is beterjesztett javaslat a Hortobágy pusztá s ahoz tartozó részeknek földelmezősé-
g kibaszálása czéljából általánosságban a részletes tárgyalás alapján fogadtassék el, a javaslatban foglalt elvek alapján további véleményadásra egy albizottság küldessék ki.

Elnök a Márton Imre és Márk Endre indítványait egyszerre s azon kijelentéssel bocsátja szavazás alá, hogy amennyiben Márk Endre javaslatát nyerne többséget, az egyttal a Márton Imre javaslatának is mellőzötté jelenti; akik tehát a Márk Endre javaslatát elfogadják: igennel, akik nem fogadják el: nemmel szavazzanak.

A feltett kérdésre igennel szavaztak: Simonffy Imre, Vecsey Imre, Roncsik Lajos, Varga Károly, dr. Dóczy Emil, Komlóssy Arthur, Komlóssy Dezső, Kövendi Domokos, Zádor Lajos, Márk Endre, vagysis összesen tizen.

Nemmel szavaztak: dr. Bakonyi Samu, Horváth István, Kertész István, Márton Imre, Polgári Bálint, Szentessy János, vagysis összesen hatan.

E szerint a megejtett szavazás eredményéhez képest szótöbbséggel kimondatik, hogy a Hortobágy hasznosításának kérdésével a bizottság most már érdemileg kíván foglalkozni, ezt irányban Kövendi Domokos által írásban beterjesztett javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapján elfogadja, egyben Király Gyula tanácsnok elnöklété alatt Bíró Géza, Kövendi Domokos, Polgári Bálint és Jármay Tamás kultur mérnök, esetleg helyetteséből ezenmel megalakított és felkért albizottságot kiküldi azon czélból, hogy a Kövendi Domokos javaslatában kifejtett irányelveket átvizsgálván, azoknak alapján tegyenek a hasznosítás iránti részletes javaslatot. Arra is felkértevény a most kiküldött bizottság, miszerint érdemi javaslatát 1905. évi november hó végéig elnököl polgármesterhez beterjeszteni sziveskedjék.

Egyben a bizottság Bíró Géza és Kövendi Domokos uraknak széles alapon nyugró, nagy szaktudással és gondos figyelemmel kidolgozott javaslataikért elismerést fejezi ki s köszönetét jegyzőkönyvébe iktatja. Elrendeli, hogy mindkét javaslat sokszorosítottassék és a bizottság tagjaival közöltessék.

Végül a kiküldött albizottság munkálatainak eszközöltesére végezt a jegyzőkönyv az összes iratokkal együtt Király Gyula támaszok, mint albizottsági elnök körébe visszaváradlag kiadatni rendeltetvén, az ülés bekoronázott.

Kmf.

Latta.
Kovács József,
polgármester,
mint bizottsági elnök.

Jegyzette.
Varga Károly,
th. tanácsnok,
bizottsági jegyző.

Jegyzőkönyv.

Felvértet Debreczenben 1906. évi június 27. napján a Hortobágy pusztá eredményesebb kihasználása s nagyobb jövedelmestése végett javaslat tételre kiküldött bizottságnak a város székházában tartott ülése alkalmával.

Jelen voltak:

Kovács József polgármester elnöklöte alatt: Simonffy Imre, Márk Endre, Szentessy János, Kertész István, Polgáry Bálint, Kövendi Domokos, Jármy Tamás, Biró Géza, Vecsey Imre, Király Gyula, Ronosik Lajos, Márton Imre, dr. Magoss György, Komlóssy Arthur, Varga Károly bizottsági tagok, utóbbi úgy is mint bizottsági jegyző.

Mint az ügy iránt érdeklődő jelen van: Weasprémy Zoltán főispán ur.

Előnk üdvözlően megjelenteket, az ülés megnyitása mellett bejelent, hogy az 1906. évi október hó 30. napján tartott ülés alkalmából a Hortobágy hasznosítása iránt Kövendi Domokos javaslatán alapján részletes javaslat tételre kiküldött albizottság jelentését, illetőleg javaslatát 1906. évi január hó 19. napján beadta ugyan, de a politikai kör-állapotok miatt annak a tárgyalására alkalom nem volt. Bárha az ügyet a bizottság által nem tárgyalhatta, a hasznosítás érdekében Kövendi Domokos és Biró Géza urak által korábban beadott s a bizottság előtt már ismeretes javaslatok közlése mellett időben szakértők véleményét is kikérte volt. Szakértői vélemények érkeztek hozzá: Kodolányi Antal kir. tanácsos, nyugalmazott gazdasági tanár úrtól, Peryényi Szabó Ferencz úrtól és Herényi Gotthárd Sándor úrtól, melyeket is bemutat és a jegyzőkönyvhöz I. II, III. alatt becsatolva majdan felvitatatni kéri. Megemlíti továbbá, hogy ugyancsak a Hortobágy hasznosítása érdekében önszántából Weisz Gáspár helybeli lakos és birtokos is adott be javaslatot, melyet a jrvhöz IV. alatt a kiküldve volt albizottság javaslatát V. alatt mellékel. Jelenti végre, hogy a mai napon s az ülés megelőzőleg ugyancsak a fentfőleg ügyben Márk Endre bizottsági tag is adott be hozzá irásbeli indítványt, melyet VI. alatt a jrvhöz csatolás végett beérjzt.

Márk Endre napirend egyikét ker szót, s beárad során helyesli, hogy a bizottság ügyehiwa ez ideig nem volt, de most már reméli, hogy az úgy lehető gyors menethen fog tárgyalatni s befejezésre vitetni. Előnkhez s beadott indítványát a tárgyalás során figyelembe venni, elfogadni kéri.

Ezt követőleg felvitatatnak a kiküldött bizottságnak V. alatt mellékelte javaslatát, Kodolányi Antal, Peryényi Szabó József, Herényi Gotthárd Sándor szakértők véleményei, Weisz Gotthárd Gáspárnak javaslatát és végül Márk Endrének VI. szám alatti indítványát.

Azoknak elhangzása után **Szentessy János** szólal fel. Nem fogadja el a Hortobágy hasznosítását előző javaslatot, mert az által a jószágirtás lenne vesélyesítette, mert lehetetlennek tartja, hogy a Hortobágyon egy hold földön bármely módozatú öntözés alkalmazása vétele mellett is négy nagy jószágot eltartani lehetne. Azért sem fogadja el a javaslatot, mert s jövedelmesebbé oly nagy reményt, — amint az sokan gondolják — fűzni nem lehet, szerinte a ridég valóság halmora döntőket az elmélet által kimutatott nagy jövedelmot. Ellenz, hogy a Hortobágyon nagy bérlétek s különösen hosszú időtartamu lejárát mellett létesüljenek, mert a kiserlet köztudomás szerint mindig legjobban jövedelmese marad, ellenben epu a hosszuidőre szóló nagy bérlét csakély hasonló nyújtás mellett is csak a szociális államnak lesz tenyészto melegágya.

Kertész István Szentessy János véleményéhez csatlakozik.

Kövendi Domokos kijelenti, hogy a maga részéről most már hozzájárul az albizottságnak javaslatához, mert ő is a főcélát, t. i. a Hortobágy hasznosítását kívánja szolgálni és előmozdítani. Sürget érdemi intézkedést.

Márton Imre szerint a tett javaslatok s indítványok fontosságuknál fogva nagy figyelmet, gondos mérlegelést igényelnek, mely terjedelmükéül fogva azokat egy hallásra kellekőpen nem tartani lehetetlennek. Ep azért a javaslatokat kinyomatni, szövegszövegtől s utabb ülésen tárgyalatni kívánna. Sőt a bizottság gazdálkodással foglalkozni tagjainak önszántához képest indítványozza, hogy a további tárgyalás, illetőleg újabb ülés egybehívása szeptember hóra halasztassék. **Komlóssy Arthur** utalva arra, hogy a kérdés már 9 év óta függőben van, amely idő óta a város hasznipertára több mint egy millió koronát vesztett el, de meg érdektelen egyének már régön eltrélik és kárhözátják a Hortobágyon folyó mostani gazdasági rendszert; mindon halasztást előző, amely az ügyet csak bonyolultabbá teszi kívánó indítványt és javaslatot elvet, sőt visszautasít.

Majd Szentessy János olyanforma kijelentést tesz, hogy ha a város hasznipertáinak jövedelme van szükséges, tán vetne ki s legelőre bizonyos összeget. Moglehetne annak módját találni. Ezt azonban mint indítványt irásban beadni nem tudja, mert mint mondja, azt még gazdasági-területi is meg kellene vitatni.

Polgáry Bálint: Bár a véleményadásra felkért bizottságnak tagja volt is, annak javaslatához hozzá nem járul, mivel azok véleménye szerint a lakosság érdekeit homloknyesen ellenkezőnek, sőt a jószágirtást is veszélyeztetik. Indítványozza, miszerint a Hortobágy osztassék fel, hogy miként az a bel-legelőnél történt.

Tagoknak ismételt felszólalása után a bizottság szótöbbséggel megállapodott abban, hogy a kiküldött albizottság javaslatát, valamint a Márk Endre indítványát is a további tárgyalás alapjául elfogadtván, nyomatásban a tagok között osztassék ki, a legközebbi 8—10 napon belül a bizottság újból hívassék össze.

Ezt követőleg elnök azon kijelentés mellett reteszteti be az ülés, hogy a bizottság által kinyomatni kívántak kinyomatása és a tagok között kiosztása iránt haladéktalanul intézkedik fog, s az ülés rövid időn belül egybehívandja.

Kmf.

Kovács József,
polgármester, mint bizottsági elnök.

Varga Károly,
th. tanácsnok b. jegyző.

Jegyzőkönyv.

Folytatólag felvértet Debreczenben, 1906. évi július hó 7. napján a fent kitétt ügyben.

Jelen voltak:

Kovács József polgármester elnöklöte alatt: Vecsey Imre főjegyző, dr. Magoss György tiszti főjegyző, Király Gyula tanácsnok, Márk Endre, Kövendi Domokos, Márton Imre, Polgáry Bálint, Kertész István, Komlóssy Arthur, Simonffy Imre, Zador Lajos, Biró Lajos, Jármy Tamás kultur-mérnök, Varga Károly bizottsági tagok, utóbbi úgy is mint bizottsági jegyző.

Előnk a folytatólagos ülés megnyitása mellett jelenti, hogy úgy a kiküldött albizottságnak javaslatát, mint Márk Endrének indítványát kinyomatva és a Hortobágy értékesítése végett kiküldött bizottság tagjairól időben közölve levén; tekintve, hogy azokat a bizottság általánosságban már elfogadta volt; tekintve, hogy a hasznosítás módozatára nézve a közgyűlés is a helyről vár javaslatot; most már az ügy részleteivel kell a bizottságnak foglalkozni.

Jelen, hogy Polgáry Bálint bizottsági tag, úgy is mint a debreczeni gazdasági egyesületnek elnöke, az ülés megelőzőleg irásbeli beadványt adott kezébe, melynek célja a jelenlegi állapotoknak a Hortobágyon továbbra is fenntartása. Ezen beadvány felolvasása után Biró Géza

bizottsági tag szintén írásbeli indítványt ad be, mely a Hortobágy hasznosítási módozatával foglalkozik. Ezen indítvány is felolvastatott.

A bizottságnak komoly törekvése, hogy a jóság-tartó gazdaközönségnek érdekei minden irányban megóvassanak s hogy a Hortobágyon ugyanazon jóság létszám, mely eddig ottan legett, ezután is elhelyezést és legelőt nyerhessen. E kijelentés jegyzőkönyvébe iktatása után egy a Polgári Bálint beadványra, mint a Bíró Géza indítványa VII. és VIII. alatt e jegyzőkönyvhöz csatoltatnak.

A tulajdonjog kérdése dr. Magoss György tisztifőgyérsz jelenfésének elfogadása által már tisztázva lévén, a bizottság többsége azon nézetben van, hogy a Hortobágy jelenlegi hasznosítási módozatának megváltoztatásával meg kell teremteni egy magasabb gazdasági irányzatot, mely városunk anyagi és kulturális megerősödése mellett a szociális kérdésekre is figyelemmel nem csak a házipénztárnak, hanem a lakosság jólétének, sőt a nemzeti közvagyonosodásnak is előmozdítója legyen. E szempontokból kiindulva a beadott javaslatok mérlegelése után ajánlja, hogy a Hortobágyt mind ama része, mely oszkeru gazdasákkódásra alkalmas, a házipénztár javára hasznosítsassék. E végből mintegy 24,000 hold szakíttassék ki s gazdasági művelés alá vevessék.

E javaslattal szemben Polgári Bálint és Kertész István bizottsági tagok legfeljebb csak 10,000 holdnyi területnek művelés alá vételét tartják megengedhetőnek, mert az öntözés eredménye még ismeretlen lévén, nem látják valószínűnek, hogy a 24,000 hold kiszakítása után visszamaradó terület a mai jóságállományt eltartthassa.

Vecsey Imre elvben ugyan a 24,000 hold kiszakítása mellett nyilatkozik, azonban egyelőre csak az Árkos folyás melletti 13,500 holdnak haszonbérbe adását kívánja foganatba venni s ha a tapasztalat igazolja az állatállomány eltartását, akkor adassék haszonbérbe a többi, t. i. 10,500 holdnyi terület is. Ily értelemben tett indítványa mellett Király Gyula, Márton Imre, Polgári Bálint és Kertész István, ellene pedig dr. Magoss György, Kövendi Domokos, Márk Endre, Komlóssy Arthur, Simonty Imre, Zádor Lajos, Bíró Géza, Jármy Tamás, Varga Károly bizottsági tagok szavazván, elvetett. Elvetettét pedig a pénzügyi tekinteteken kívül főképen azért, mert kísérletetni nem lehet és mert a gazdasági kihasználási tervet csakis egységesen lehet és most kell megállapítani.

A bizottság tehát szótöbbséggel következőleg javasolja megjelölni a haszonbérbe adás által hasznosítandó területet: adassék haszonbérbe a Hortobágyt a debreczeni—fizesabonyi vasuttol délre s a Hortobágy folyótól nyugatra eső része, melyről az

Árkos folyóig eső rész... .. 13,500 kat. hold,
az Árkoson tuli rész pedig... .. 9,200

összesen: 22,720 kat. hold,

ez pedig egészíttessék ki, egynegyesen kísérlettel czélolva szolgáló 1290 holddal, mely vagy a vasut és északi oldalán fekvő mátai részből, vagy a Hortobágyt keleti részén fekvő ugynevezett pusztaföldből szakítandó ki.

Kaszáló öntözési czélra jelöltessék ki a Hortobágy északnyugati részén fekvő mátai részből 3000 kat. hold.

Közlegelői czélokra jelöltessék ki 14,000 kat. hold és pedig olyképen, hogy ezt a legelő területet képezze: a Hortobágy vizétől kelet felől eső ugynevezett juh- és ökorjárás: 9395 kat hold és a mátai részből kijelölendő: 4605 kat. hold.

Ezen felosztás után még fentmaradó 1580 kat. hold azon czélra tartatnék fent, hogy az tulnyomó részben a mátai telep körül kihasítva, részben a törzsgulya és némes nyári legeltetésére, részben a csárdához tartozó bérbeadott föld, vásártér, mátai tiszt-

viselők s alkalmazottak bérföldjei és jóságok legelői, csendőrsz, állatköroda és bitang jóságok kaszálói stb. czéljaira használtatnék fel.

A gazdasági művelés alá kijelölt 24,000 hold hasznosítási módozatát illetőleg a bizottság elnöki döntéssel hozott vélemény alapján azon javaslatot teszi, hogy abból 14,000 holdnyi mint nagy bérlet egy tagban, 10,000 holdnyi pedig mint kis és közép nagyságú bérlemény haszonbérbe adás által volna értékesítendő.

Ezután elnök az idő előhaladottságára tekintettel az ülést ez alkalommal berekeszti.

Kmf.

Kovács József,
polgármester, bizottsági elnök.

Varga Károly,
t. tanácsnok, b. jegyző.

Folytatog felvétetett Debreczenben, 1906. évi július hó 24. napján a fenti ügyben tartott ülés alkalmából.

Jelen voltak:

Kovács József, polgármester elnöklelte alatt: Vecsey Imre főjegyző, Király Gyula tanácsnok, dr. Magoss György tisztifőgyérsz, Zádor Lajos, Szentessy János, Kertész István, Jármy Tamás kulturtermőnk, Varga Károly bizottsági tagok, utóbbi egy is mint bizottsági jegyző.

Elnöklő polgármester ödvözölve a megjelenteket, bejelenti, miszerint Kövendi Domokos bizottsági tag távolmaradását kimentette; s hogy a közelebb f. hó 14. napján hirdetet bizottsági gyűlés azon okból nem volt megtartható, mivel neki mint polgármesternek egyéb hivatalos ügyben a székesfehérvárosba kellett utaznia. Ezeknek előrebocsátása mellett az ülést megnyitja.

Elnök előterjesztési tudomásul véteték.

Ezt követőleg egész terjedelmében felolvastatik a bizottság 1906. évi július hó 7. napján tartott ülésének jegyzőkönyve: melyet, — senki részéről — sem tétévén megjegyzés, avagy észrevétel — az ülés ezennel hitelesít.

Majd a hasznosításnak további módozata vétetvén tárgyalás alá:

annak felelmitésével, miszerint a jövedelmezőség tekintetben a nyilatkozott szakértő bizottság véleménye szolgáljon irányadóul, a bizottság azon nézetben van, hogy czélzerűségi tekintetből az egy nagy bérlet alakítására szolgáló Árkos folyón innen fekvő 13,500 holdon felüli területből és pedig az Árkos folyón túl eső részből 6500 hold, lehetőleg 500 holdas parcellákban középberlettelé alkíttassék, további 4000 hold pedig 40—60 holdas nagyság mellett kisberlettelé tétessék, de időnyeres és munkamegtakarítás érdekében a további részletes tervet elkészítését mindaddig mellőzni kell, amíg a törvényhatósági bizottság érdemileg nem határoz a felett, vajjon elfogadják és magáévá teszi-e ezen bizottság által javasolt hasznosítási módozatot; — s e czélból és mert megbízást befejezettenek tekintti, az iratokat Debreczen s kir. város törvényhatósági bizottságához beterjeszti.

Vége a közjért fáradozott szakértőknek buzgó tevékenységét méltányolva bizottságunk, azért előismerését fejezi ki s köszönetét jegyzőkönyvébe iktatja. Melynek megtörténtével elnök az ülést berekeszti.

Kmf.

Kovács József,
polgármester, bizottsági elnök.

Varga Károly,
t. tanácsnok, bizottsági jegyző.

A debreczeni gazdasági egyesület értekezlete.

A debreczeni gazdasági egyesület értekezlet hívoit össze a Hortobágy hasznosítása kérdésébe f. hó 9-ikén.

Az értekezlet elnökeknék egyhangulag Rickl Anstalt választja, ki megnyitván a gyűlést, felkéri Komlósy Arthurt, hogy ismeresse az ügy mostani állását, nevezetesen az ugynevezett Hortobágy-birtoklás megközelésének eredményét, valamint az ott felmerült indítványokat.

Komlósy Arhur: A Hortobágy hasznosítására a birtoklás végmegállapodása az volt, hogy már az előbbi tárgyalások határozatainak megfelelőleg a Hortobágy 42,000 holdnyi területéből legalább 24,000 hold egy tagban választás-vevéséjére kibocsátandó. De már itt is merült fel a birtoklásban azeszteltes. Ugyanis Kövendi Domokos azt indítványozta, hogy csupán 14,000 hold szakítottassék ki egy tagban nagy birtoknak, aztán pedig 4000 hold közép-és végül 4000 hold kisbirtoknak. Ezzel szemben az ő és a birtoklás több tagjának véleménye az, hogy már csupán eszerénypolitikai szempontokból is inkább a kisgazda emberek részesítendők nagyobb arányban a felosztott földekben. Vagy pedig részessétek minden hársztelekkel bíró pótár bizonyos megállapított váltásig összeg ellenében megfelelő földrészekben és az így befolyt összeg kezelendő lenne úgy, mint annak idején a Bel-féle legelő parcelálásánál történt. Szerinte a leghelyesebb megoldás az, és hogy ez a módosítás a legelőszereztébb, mutatja az, hogy a Bel legelőből felváltó összeg, vagyis 400 ezer korona, ezúttal már 1 millió 500 ezer koronára növekedve a költségvetésben a polgárok, valamint a város javára drámai zubbrikát tölt be. A tervezet szerint a 24 ezer hold 200-300 holdanként elosztva összesen körülbelül 5 millió holdt adna, melynek kamatai 200 ezer koronát tennének ki. Ezen területen összeg segítségével aztán egyszerű megcsinálna minden pótdátás.

Most — folytatja Komlósy — az csakugyan abszurd állapot, hogy a Hortobágy katasztrális holdanként egy koronát jövedelmezzen, akkor, mikor okkerüti gazdálkodás mellett azon összegnek háromszorosa is elérhető. Végül felveti azok aggodalmait, kik azt állítják, hogy a kiszakítás után fennmaradó 15 ezer hold közlegelőnek nem elegendő. Ő meg van győződve, hogy igenis az a föld helyes gazdálkodás mellett teljesen elegendő az állat állományának.

A következő felszólaló:

Békassy László lejtgeti, hogy azon terv megvalósítása, mely az egész Hortobágyból csupán 15 ezer holdat hagy közlegelőnek — egyenesen megelöje volna Debreczen állattenyésztésének. A gazdaközönség emiatt érdeklődik, hogy a Hortobágy a maga egészében közlegelőnek meghagyassék. A kérelmesen kell választani, mert a Hortobágy egy kincs, ezt a kincset ki kell aknázni. Nem barátja a parcelálásnak sem, mert a Hortobágy sokkal messzebb fekszik a várostól, semhogy az esetleg az ott fekvő birtokot egy kis gorda észszórónel kezelhesse. Legelőszereztébb, ha megbagytuk közlegelőnek. Hiába állítja előnként a tanács, hogy a Hortobágyon nagyüzemi gyártelepeket épessék, ezeket gyárakat létesít, ezek ugyis mind halva született esnek. Nincs megfélelő terük ezekben. Azon a szikes talajon ugyan hiába termel ezeket, nem fog eredményre vezetni. Különbben is megengedné a maga részéről, ha a gazdag Debreczen a felvidéki kis hat földet egyedül keresztörorsáéhoz, a szesz gyártáshoz lenne kénytelen folyamodni. Indítványozza ennélfogva, hogy a közbirtokosság vegye kezébe a kiszakított földöket és a maga kezé megállapított cenzus alapján ossza fel, meggyőzve, hogy a használt díjakat átadja azon terület szolgáltatására. Ealenne az egyedüli mód, melylyel — a gazdaközönség sereime nélkül — ezt a kényes ügyet megoldhatnánk.

Szentessy János nem megy bele a 24 ezer hold hasznosításba. Mert meggyőződése, hogy ezáltal nem önméki el semmit. Mert még csak 24 ezer hold kibocsátásról van szó, de később minden vélekedés szerint a város utána vonja a többi is. Már pedig a gazdaközönség ilyen eshetőségre nem számíthat, az állattenyésztését pedig tudja és akarja nem felelti tönkre. Nem fogadja el a hasznosításnak sem egyik, sem másik módját, hanem javasolja, hogy maradjon minden úgy, ahogy eddig volt — a régi jog gyakorlati alapján.

Kaufán a felszólalást:

Kertész István Ő is valja, hogy a fennmaradó 14 ezer hold nem elég a város körülbelül 20 ezer darab jószágot kitevő állattenyésztésének fenntartására. És még kitűztesz, hogy a Hortobágyon sikerrel mi termeszíthető. Ő a legjobb tudomása szerint állítja, hogy ott ugyan búzát és árpaát kívül más meg nem terem.

Indítványozza, hogy a Hortobágy egész területe vagyis 42 ezer hold tartassék meg közlegelőnek és osztassék ki a ház és tanya birtokok között, természetesen a megállapított váltás díj ellenében.

Kövendi Domokos polgármester azok közli az indítványok és érvek közl, melyek eddig felmerültek, egyéket sem fogadhatja el, egyidejűleg tiltakozik a tanácsot két jogtalan támadás ellen. A vita részleteibe belebeszélkezni nem akar, de mindenesetre inti a jelenvőitakat, hogy ne úgy fogadják föl, hogy az a nagyfontosságú kérdés egy mérföld hólapra rendeztessek, hanem igenis mindeket hasonlóan, hogy az a régen huzadó ügy egy a gazdaközönség, mint a város érdekében összehajba hozatala által gyakorlatosan, májraható körültekintéssel oldassék meg. Végül kívánn az értekezletet és nagy örömmel látja az ügy iránt tanácsot óriási érdeklődést.

Kövendi Domokos Tagadja azt az állítást, mintha a kiszakított 14 ezer hold területen 20 ezer jószág nem érne meg. Eppen az ellenkezőjét lehet tapasztalni a gyakorlatban. Csak több gondot kell rá fordítani, mért hisz a mai időben a Hortobágy ápolva egyáltalában nem volt.

Györfy Kálmán Figyelembe veszendő ilyen esetekben az is, hogy mit is elő erre vonatkozik a törvény. A törvény azt mondja, hogy olyan helyen, hol egy nagyobb földdarab kerül felosztás alá, ott megalkantandó az ugynevezett közbirtokossági egyesület. Kérdés tehát az is, hogy Debreczen meg tudná-e alakítani ezt az egyesület.

Békassy László Ugy látja, hogy sokan aggyalózkodnak azzal, mintha a közbirtokosság nem tudna összejönni, vagyis mintha nem akadna gazdája a Hortobágy egész területének. Ez egyszerűen nem áll. Megvan róla győződve, hogy akár kétszázra is tal jogyosnak a részjegyeket. De akár hogy is allassa a helyzet, ezt a dolgot meg kell kísérlni, mert Debreczen állattenyésztése sokkal fontosabb, semhogy egy ilyen kis kockázataat ne lehetne megtenni érdekében.

Hasznát a szenvedelmese, de inkább személyi vonatkozásokkal teljes vita fejlődött ki ezután, melynek során igen sajnálatos incidensok zavarták a tárgyalás komoly-ságát és rendes lefolyását.

Végeztül pedig a Békassy indítványára a következő határozatot hozta az értekezlet a tárgyalások eredményeként: Oszassék fel a Hortobágy a maga egészében, töltsék annak 42 ezer holdnyi területe bizonyos, ezután meghatározandó váltás díj fejében Debreczen ház és tanya birtokosai között.

Egyidejűleg minden pártányalat bevonásával egy szűkebbkörű bizottság választatik, mely a kérdést a mai határozat alapján tanulmányozza, a módozatokat kidolgozza és azután a tervezetet a városi tanácshoz beadja. E bizottságra beválasztattak: Rickl Antal, Járcsi János, Szentessy János, Békéssy László, Polgári Bálint, Polgári József, Kertész István, Kertész János, Hutflessz Kázmér, Vásáry András, Győri Kálmán, Tüdős János, Rickl Géza, Juhász Ignác, Komlóssy Arthur.

Ezzel az értekezlet véget ért.

Miniszteri rendelet.

7481. szám.
1906.
eln. VIII/2.

Valamennyi vármegye alispánjának és valamennyi törvényhatósági joggal felruházott város polgármesterének

A hazai bortermelés érdekében különös súlyt helyezek arra, hogy a mestereségek borok készítésének és azok forgalombahozatalának tilalmazásáról szóló 1893—XXIII. törvényczikk rendelkezései mindenki által szigoruan megtartassanak.

E czélból mindenek előtt szükségesnek tartom, hogy a küzönség a legterjedtebb módon tájékoztatásuk az idézett törvénynek s a törvény végrehajtási rendelkezésének (1897. évi 53.850. keresk. min. szám.) különösen azon rendelkezéseiről, amelyek a borkezelésre vonatkozó korlátozásokról és tilalmakról szólnak.

Ennélfogva felhívom a Cizmet, hogy — tekintettel a szüret idejének közelségére — haladéktalanul intézkedjék az iránt, hogy az érdekeltek — saját érdekében — a legterjedtebb módon leendő közéleti (hirdetmények, kidobások stb.) utján mindenestre még a szüret megkezdése előtt különösen arra figyelmeztessenek, hogy a szüret (1893. XVIII. t. cz.) és az idézett végrehajtási rendelet értelmében a mustba vagy a borba, ugyanzintén már a kész kiejedt törkölyborba vizet keverni, bármily csekély mennyiségben is, **feltilentül** tilos, továbbá, hogy tilos a természetes bornak törkölyborral vagy gyümölcsborral való összekeverése (összeházasítása) is. A víz használata csak a törkölybor készítésénél van megengedve, de ott is csak az idézett végrehajtási rendeletben körülírt korlátozással.

Figyelmeztetőnk továbbá az érdekeltek arra is, hogy aki a tiltott módon készített vagy kezelt bort forgalomba hozza, vagy eladja, az az 1893. XXIII. törvényczikk értelmében 600 Kig (Hatszáz koronáig) terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik, aki pedig a bort maga vizet, vagy más tiltott anyaggal keveri, vagy a természetes bort törkölyborral vagy gyümölcsborral összekeveri, — az, mint mesterséges bor készítője, 2 hónapig terjedhető elzárással — és ezen felül még 600 (Hatszáz) koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik s ezen kívül az illetéktől a tiltott módon készített vagy kezelt bort még el is koboztathatik.

Budapest, 1906 szeptember 1.

Darányi.

Hirek.

— A hivatalos órák Debreczen sz. kir. városi tanácsa f. hónap 13-án tárgyalta a hivatalos órák beosztását. A tanácskozás eredményét a következőkben közöljük: „A városi tanács kimondja, hogy a városi hivatalokban a hivatalos órák egyhuzamban tartatnak a további intézkedésig és pedig 8 órától déli 1 óráig. Ha azonban a hivatalos ügyek a szokottnál gyorsabb munkát kívánának, a polgármester intézkedik fog, hogy a hivatalos órák 2 óráig tartsanak*.” A tanács intézkedése igen helyes, mert az eddigi tapasztalat az igazolja, hogy az egyfolytában tartott hivatalos órák igen beváltak.

— **Miniszter leirat.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter értesítette a városi közönséget, hogy a kesztélyi, debreczeni, kassai és kolozsmonostori gazdasági intézeteket akadémiai rangra emelte. A tanács ez alkalomból meleg hangú határozattal üdvözölte a debreczeni gazdasági akadémia tanárait.

— **Szabadságon.** Király Gyula gazdasági tanácsnok e héten megkezdte egy havi szabadságidejét.

— **A nagyerdői gyógyfürdő.** Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegvíz kúrára messze idegenben, tengerpént áldozva, holott a hidegvízgyógyimódot egy használhatnák a Nagyerdőn, hol a vízgyógyimód minden modern eszköze, a fürdőberől elismert szaktudomány, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A für-

dóberől Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, hogy költéssel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközeivel oly és olcsó áron karúrtatja magát mindenki, mint sehol a világon. A víz alkalmazása gyógycélokra, hőmérsek-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknek eredményel alkalmazhatjuk. Általában a vízgyógyimód edzőleg, éltetőleg és erősítőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az ideg rendszernek kedvező befolyásolása által a beteg szerveknek megváltozott működését idéztetik elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zárandó ki a hidegvízgyógyimód alól. A fiatal szervezet erőteljesben fejlődik és gyorsaszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket feléliküti és a lassan működő szerveket felfrissíti. Eredményel alkalmazható tehát a vízgyógyimód és annak különféle alakja: 1. Súlyos betegségek utáni elgyengülésnek. 2. Erősödés és edzés szempontból, a lazószerveknek hurto állapotba való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m.: vérszegénység, sápkór, kövérség, közsvény, görvélkyör és czukorizelésnél. 4. Gyomor-, bél- és máj betegségeknek. 5. Vérkeringést zavaroknál, vértelülés- és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinek, a neurastheniánál, ennek sokoldalú jelenségeinek, a mint: fejfájás, szédülés, fejfájás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szüvántalmak, a gyomor-, bél- és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle beteg ségnél, gúrcsós és hűdéses állapotoknál. — A nagyerdői hidegvízgyógyintézet modern és czészerű berendezése, fekvése és kitűnő puha víze föltötte alkalmas tényező a vizikúrának sikeres használatára. Fővárosi szakértő személyzet végzi a teendőket, az árak mérsékeltek. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig. Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdői hidegvízgyógyintézetben

Szerkesztői üzenetek.

Hortobágy. Becses sorainak minden betűjét osztjuk, mert valóban nem tudjuk megérteni azok gondolkodását, akik a Hortobágy hasznosítását ellenzik. Mikor fog bekövetkezni a meggyőzés órája, nem tudjuk megmondani, mert a következőkben makacságot igen nehéz dolog megtörni. A városi tanács minden alkalmat felhasznál, hogy a város közjóvedelmét gyarapítsa és csudák-csudája, éppen azok gátolják meg ezen becsületesszándékot, akik első sorban és unós-untalan panaszkodnak a közzölt életről. Hasonlók ahhoz a beteghez, aki orvosság után áhítozik, de mikor az orvos előbe rendeli azt, földhöz veri és nem veszi be. Szerencsére azonban a nagy többség nem árul egy gyékényen azokkal az urakkal, akik képzelt jogukra támaszkodva, kerékötöi minden modern és hasznos haladásnak.

Kolozsvári. A szives megemlékezés köszönjük és alkalimlag felhasználjuk becses munkáját.

F. Gy. Szatmár. Levelet küldtünk. Ugy halljuk, hogy a mozgalom már is nagyarányú érdeklődést keltett.

— s. — s. Mi voltunk az elsők, akik még 1904. év őszén szorgalmaztuk a hivatalos óráknak délelőtti való tartását. A szeptember 2-án tartott értekezlet nagy többsége helyeselte állásunkat. Miután pedig a közvélemény a mi állásunkat mellett nyilatkozott meg, városunk polgármestere a tanácssal egyetértőleg elrendelte, hogy szeptember 15-től további intézkedésig, az iktató hivatal kivéve, a hivatalos órák reggel 8 órától délután 2 óráig tartassanak. Az iktató hivatalos, mint eddig, délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig tart hivatalos órákat.

Szoborbizottsági tag. A Bocskay-szobor elhelyezéséről és a Szabadság-szobor áthelyezéséről egyszer már elmondott véleményünket, e tekintetben tehát újabbban nem nyilatkozhatunk, mert csak azért sem, mivel alkotmányos érületünkől kifolyólag és egy szakemberekből álló bizottság véleményének tiszteletben tartása okából meghajlunk a határozat előtt. Beküldött cikelyét olvasva, hogy szeptember 15-től további intézkedésig, az iktató hivatal kivéve, a hivatalos órák reggel 8 órától délután 2 óráig tartassanak. Az iktató hivatalos, mint eddig, délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig tart hivatalos órákat.

Sz. A., Arad. Boldog város az, melynek polgárai így gondolkoznak, ott megbecsüli a gondos elmét, a munkás erőt és nem alkalmaznak kerékötöket a modern haladás szekerére. A hírek örülnék és magunkra alkalmazva, rövidesen felhasználjuk.

Városok Lapja, Esztergom. A cserépdányt megindítottuk.

Uri dívat, kalap és fehémű ütlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ufalussy-ház. Angol női bluzsok, férfi fehéműeket és kelen-gyeket mérték szerint a legzebb kivitelben készit.